

Motiv z Rokytnice nad Jizerou

foto facebook města

Milý čtenáři!

Jednou z nejstarších vzpomínek mého táty byla ta na dědu Pražana, kterak bosonohý roztáčí hrnčířský kruh a pod rukama mu vzrůstá džbánec nebo hrníček... Rád jsem si přečetl kapitolku o něm v naší rodinné kronice a zavzpomínal, jak jsme se jeli podívat na jeho domek v Daliměřicích. Praděda ho někdy koncem 20. let let prodal, když se našel na své dvě dcery, které se mu vdaly do Prahy...

Alespoň trochu jsem utekl od zpráv, které na mne dorážejí z rozhlasu i televize a dávají tušit, že se tenhle svět řítí nejspíš ku svému konci.

Tak si nostalgicky prohlížím staré fotky, smutné oči mého praděda Františka. Nu, ani on nežil v idylické době a asi nebyl šťastný. Opustil svůj kruh, svoje Dalmácko a přestěhoval se k dceři Jindře do Prahy. Skončil vcelku neslavně na pásku od županu. Také únik... svým způsobem. 😊

Začala rekonstrukce důležité turnovské tepny, ulice Antonína Dvořáka

Celková rekonstrukce ulice Antonína Dvořáka představuje největší zátěž pro místní obyvatele i podnikatele. Na začátku se dotkne nejvíc dolní části komunikace, která spojuje turnovské náměstí Českého ráje s Výšinkou. Stavbu realizuje firma Stavby Flamberg. Celková investice přesáhne 28 milionů korun. Hotovo by mělo být v polovině října 2023.

Kromě VHS Turnov v roli hlavního investora na stavbu přispívá také město Turnov, a protože se dosud jedná o krajskou komunikaci, na opravě se finančně podílí také Liberecký kraj. Obnovou projde veškerý kanalizační a vodovodní řad včetně přípojek. V rámci renovace dojde k novému napojení střešních svodů. Obměněn bude povrch komunikace i chodníků, zídky, veřejné osvětlení, přibude zeleň.

Starosta města Tomáš Hocke na setkání s místními obyvateli shrnul plán na celkovou přestavbu ulice: „Každá z ulic v Turnově má šanci na kompletní obměnu zhruba jednou za 40 až 60 let, bylo by škoda tuto šanci minout. I když pro všechny by zřejmě bylo nejjednodušší vše zachovat v původní podobě, je dobře, že se posuneme dál. Po řadě jednání jsme dospěli k závěru komplexní přestavby ulice na moderní prostor nejen s obnovenými rozvody, ale také s novými povrchy, chodníky i osvětlením a zelení.“

Projekt přestavby komunikace při tomto setkání představil architekt Petr Müller. „Navrženy byly povrchy chodníků, integrace různých prvků tak, aby to byla moderní ulice, která zároveň dotvoří historické centrum.“

Parkovací stání budou vydlážděna, novou podobu se zelení získá prostor před Správou CHKO Český ráj, moderní vzhled doplněný stromy by měla dostat také spodní část ulice.

„Stavba bude rozdělena na tři části, první etapa zahrnuje prostor od křižovatky U Raka ke křižovatce s Vejrichovou ulicí. Práce začnou od spodní části, na konci května se dostanou k Vejrichově ulici. Nejsložitější dopravní situace zřejmě nastane v průběhu dvou až tří týdnů druhé etapy stavby, kdy se bude realizovat samotné křížení ulic A. Dvořáka a Vejrichovy. Třetí etapa stavby se týká části od Vejrichovy ulice směrem k náměstí Českého ráje, na řadu přijde zřejmě na konci června,“ nastínil Milan Hejduk z VHS Turnov.

Co se týče dopravních omezení v průběhu stavby, v úvodu bude ulice Antonína Dvořáka obsluhována z náměstí Českého ráje. Bude zachována jednosměrnost ulice s výjezdem do Vejrichovy ulice, dále do Tázlerovy a Hluboké. S postupem stavby směrem nahoru bude zobousměrněn výjezd na náměstí Českého ráje tak, aby byla zajištěna alespoň minimální obslužnost nemovitostí v místě. Po celou dobu rekonstrukce budou obchody v ulici Antonína Dvořáka otevřeny. Stavební firma v co největší míře zajistí vstup do provozoven, příchod k obchodům a službám bude zajištěn v co možná maximální míře a čase provizorními lávkami.

Po dobu stavby nebude možné parkování ani pro rezidenty.

(Marcela Jandová, Turnov)

Turnovské kulturní tipy:

Středa 29. března od 18 hodin, kino Sféra
Cestovatelský klub: Tomáš Hájek – Kanada
I když většinu území Kanady tvoří rozsáhlé planiny s nepřístupnými lesy a mokřady, západní pobřeží Kanady je odlišné. Přímo od Tichého oceánu se vypíná několik horských pásem. Ve Skalistých horách (Rocky Mountains) na území provincie Britská Kolumbie a části provincie Alberta je možné spatřit jedny z nejúchvatnějších scenérií celého severoamerického kontinentu. Majestátné vrcholy a štíty s obrovskými ledovci a tyrkysovými jezery jsou hlavními lákadly národních parků Jasper, Banff a Yoho. Kvalitní ochrana přírodního prostředí zároveň umožňuje vidět a fotografovat značné množství divoké zvěře včetně medvědů grizzly.

Čtvrtek 30. března od 18:00, sálek ICM, hlavní budova městské knihovny
Cestovatelský čtvrtek: Sever Alp s výstupem na Mt. Blanc
Horské silnice, zasněžené vrcholky známých hor, lázeňská města i historické perly v údolích. Známé i neznámé cíle severních Alp. A přitom jen pár hodin jízdy od našich domovů. Cestopisná retro beseda s promítáním diapositivů.

Pátek 31. března od 18:00, sraz u Městské knihovny v Jeronýmově ulici
NOC S ANDERSENEM 2023

Z dějin tur(nov)istiky – Lachmanův hostinec a Bartoňova továrna

Úkolem Muzea Českého ráje v Turnově je i dokumentovat současné dění ve městě.

Někteří z vás si všimli, že stavbě supermarketu Lidl v Bezručově ulici v Daliměřicích má ustoupit dům čp. 45, který si zaslouží krátkou historickou připomínku. V domě s věžičkou svého času sídlil hostinec Jana Lachmana, který zde byl otevřen na jaře roku 1914. Hostinec lákal na vyleželé pivo z rohozeckého pivovaru, levné pokrmy, solidní obsluhu, elektrické osvětlení, pianino i stinnou zahrádku. Vedle této moderní restaurace provozovala v domě rodina Lachmanů obchod a turisté se zde mohli ubytovávat v letním bytě.

Oznámení!

P. T. obecnstvu města a okolí Turnova.

Dovoluji si tímto uctivě oznámiti, že zřídil jsem novou

moder. restauraci v Daliměřicích

u Turnova, kde čepovati budu vyleželé, chvalně známé pivo z **rohozeckého pivovaru**. Levné pokrmy, solidní obsluha, elektrické osvětlení, pianino k dispozici.

Rozkošná vyhlídka na město Turnov a okolí. Stinná zahrada doporučuje se sl. společností.

O laskavou přízeň žádá

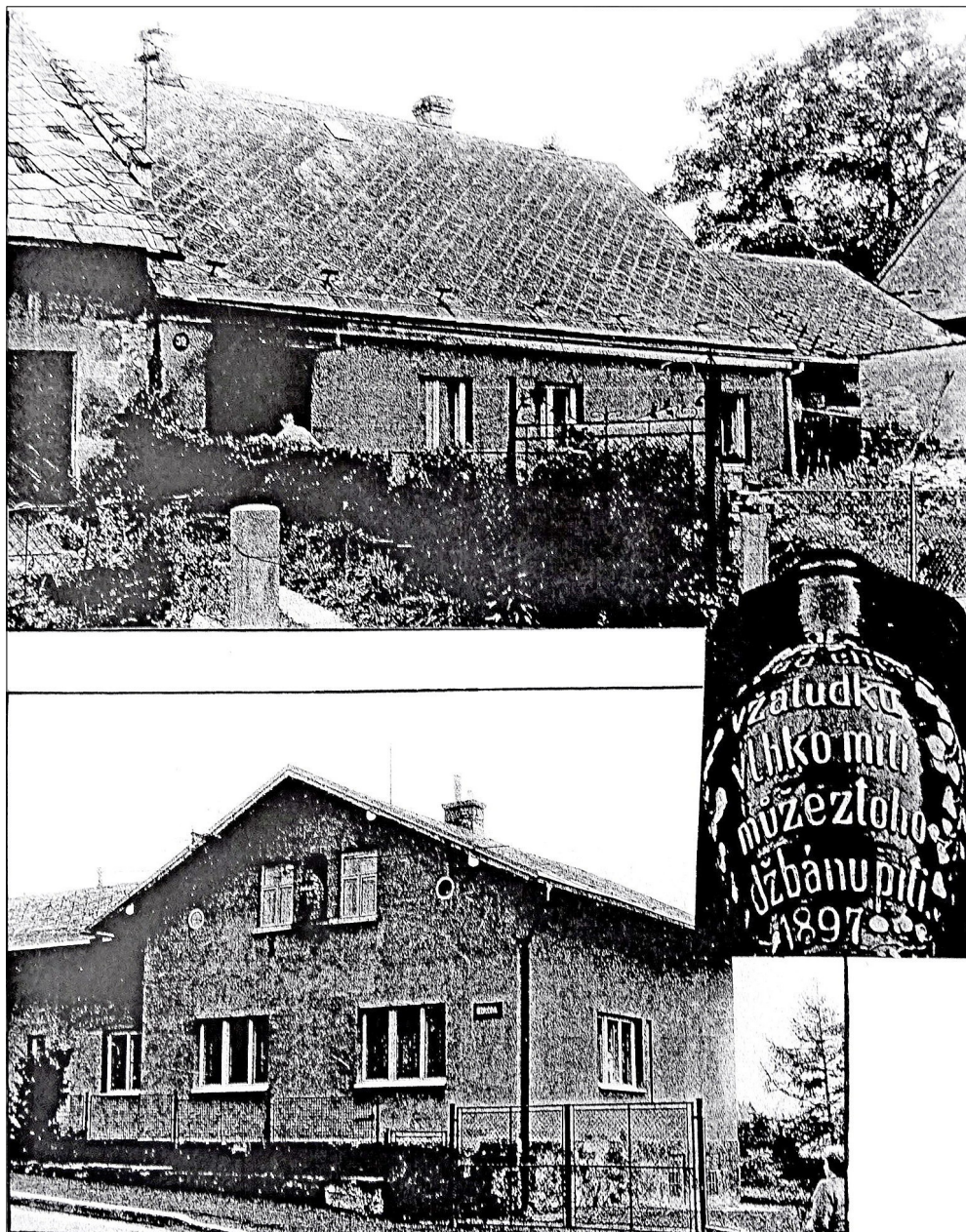
Jan Lachman, hostinský.

Letní byty pro pány turisty.

Hned vedle Lachmanova hostince, na samé hranici Turnova a Daliměřic, vyrostl v roce 1921 dřevozpracující podnik Josefa Bartoňe. Kroky turistů při toulkách Českým rájem často směřovaly právě do zajímavých turnovských závodů, ať už to byly brusírny drahých kamenů nebo provazárna u velkého mostu. Bartoňova továrna byla rovněž místem, kde se cestovatelé zastavovali a obdivovali tamní technologie a procesy výroby. Její majitel Josef Bartoň získal bohaté technické i organizační zkušenosti v řadě velkých průmyslových závodů v zahraničí.

V Turnově začal nejprve s výrobou rolet a žaluzií, později předsedal na patentní žehlicí prkna, zahradní nábytek a houpačky, aby se nakonec největší částí své produkce zaměřil na výrobu praček. Bartoňovy ruční nebo elektrické prací stroje značky „Yord“ měly znamenat pro řadu hospodynek úsporu času, ale především také méně námahy. Ze zcela nepatrného podniku dokázal Bartoň vybudovat moderní továrnu na praktické předměty pro domácnost a zahradu. Budovy jeho podniku, již jako součásti turnovské Šroubárny, ustoupily minulý rok stavbě nového supermarketu.

Naproti továrně, hned nad Skaličkou, stála hrnčířská dílna Antonína Truhláře (čp. 537), kterou zde dodnes ve výklenku domu připomíná kameninový džbán.

Výše je dům mého pradědečka Františka Pražana v Daliměřicích č. 39. Níže je dům, kde bývala hrnčířská dílna rodiny Truhlářových, ve které František Pražan (1865, Rudka, Kunštát – 1931, Praha-Krč) pracoval jako dělník. Džbán mezi okny dělal podle rodinné legendy právě on. Je na něm text: „Kdo chce v žaludku vlhko mítí, může z toho džbánu pítí. 1897.“ - Sken naší rodinné kroniky, fotil jsem cca 1986.

Antonín Truhlář si dílnu otevřel v roce 1896 a provozoval ji až do své smrti v roce 1924 (hrnčírnu dále provozovala jeho rodina). V lokálních novinách mimo jiné inzeroval „Pro pány hostinské levné džbánky všeho druhu!“.

/ Antonín Mojsl, MČR, *Muzejní čtvrtletník*

Dílna Antonína Truhláře, 10. léta 20. století

turnovsko

TROSKY, SYCHROV – Na Troskách budou letos na podzim řemeslníci pracovat na odvodnění věže Baba, aby se zamezilo zatékání do konstrukcí a skály. Pro příští rok je v plánu výstavba nového ochozu na věži Baba a v projektové fázi je příprava nových toalet, pokladny a zázemí hradu.

Na zámku Sychrov nedaleko Turnova budou letos řemeslníci dokončovat opravu střechy východního křídla budovy a začnou s obnovou litinového oplocení zámecké zahrady. Na zámku Hrubý Rohozec v Turnově se částečné opravy dočká zámecká zeď a část vnější fasády zámku. (Náš REGION)

SYCHROV, KOST – Vážení a milí diváci, divadelní přátelé, víte, že jsou již v prodeji vstupenky na venkovní představení na nádvoří zámku Sychrov a nádvoří hradu Kost?

Stejně jako v letech minulých i letos za námi můžete přijet na státní zámek Sychrov a hrad Kost, kde uvedeme v 7 termínech tři oblíbené tituly. Na přelomu měsíce června a července uvedeme v romantickém prostředí státního zámku SYCHROV tato představení:

pátek 23. června - SATURNIN na Sychrově
sobota 24. června - SATURNIN na Sychrově
pátek 30. června - ZDRAVÝ NEMOCNÝ na Sychrově
sobota 1. července - ZDRAVÝ NEMOCNÝ na Sychrově
Začátky představení na Sychrově ve 20:30.

Na začátku nové sezóny 2023/2024, v měsíci srpnu nás najdete na hradě Kost, kde uvádíme:

čtvrtek 24. srpna - PES BASKERVILLSKÝ na Kosti
pátek 25. srpna - PES BASKERVILLSKÝ na Kosti
sobota 26. srpna - PES BASKERVILLSKÝ na Kosti
Začátky představení na Kosti ve 20:00

Hromadné objednávky je možné domluvit telefonicky na čísle: 326 323 269.
(Městské divadlo Mladá Boleslav)

lomnice n/p

Kulturní a informační středisko vás srdečně zve na vernisáž výstavy Bohemia patchwork klubu *Od patchworku k textilním obrazům*, která se koná **v pátek 24. března od 17 hodin** v Zámecké galerii. Úvodní slovo: členky Bohemia patchwork klubu. Kulturní vstupy: Lidové písně o lásce – soubor Musica Cecilia Lomnice nad Popelkou (Vlasta Pospíšilová – housle, Bára Nováková – zpěv, Eva Rajmová – violoncello, Jan Kučera – klavír). Výstava je otevřena do 21. května.

Třináctý ročník Expediční kamery přináší opět výběr nejlepších outdoorových filmů uplynulého roku. Budeme sledovat samotáře ve švýcarských Alpách.

Pátek 24. 3. od 17 hodin, kino Lomnice nad Popelkou

Expediční kamera už po třinácté!

Třináctý ročník Expediční kamery přináší opět výběr nejlepších outdoorových filmů uplynulého roku. Budeme sledovat samotáře ve švýcarských Alpách. Zapátráme po nadpřirozené bytosti na Madagaskaru. Vystoupáme a sjedeme na kole chilskou sopku Tupungato. Nahlédneme do života neslyšící horolezkyňě. Vydáme se na Baffinův ostrov, kde budeme lézt po skalách a sjíždět řeky. Budeme sledovat pár, pro který nic není nemožné a nakonec shlédneme příběh jedné z nejúspěšnějších kajakářek své generace. K tomu všemu samozřejmě Lomnické pivo a slané i sladké dobroty...

Program: I. pásmo 17:00 - 18:10
Nejdelší svatební cesta? (25', Česko)
Ticho (9', Kanada)
Vznešená (15', USA)
Dovolená na Buffinově ostrově (12', Kanada)

II. pásmo 18:25 - 19:35
Strážci údolí sopky Tupungato (20', Chile)
Madagaskar (46', Česko)

III. pásmo 19:50 - 21:20
Divoké vody (86', Francie)
Délka akce: 260 minut
Rok výroby: 2023
Země původu: USA, Česká republika, Francie, Chile,
Kanada

Kulturní a informační středisko zve k prohlídce prodejní výstavy obrazů Danuše Svobodové **Výzvy**, která probíhá **od 24. března** do 30. dubna v Zámecké galerii v prvním patře lomnického zámku. Otevírací dobu naleznete na webu www.zamek.kislomnice.cz.

KIS také zve na divadelní komedii Divadla Ungelt Praha **Vejšlap** o tom, co by se ženy neměly dozvědět. Představení se koná **v úterý 28. března** od 19 hodin v lomnickém Tylově divadle. V hlavních rolích: Jan Holík, Martin Písařík a Petr Stach.

Prodej vstupenek na www.divadlo.kislomnice.cz, v Turistickém informačním centru a v den konání od 18 hodin v pokladně divadla.

Příznivci lomnického muzea! Jarní přednáškový cyklus pokračuje v pořadí druhou akcí, která se uskuteční **v úterý 28. března** od 17 hodin ve vstupní hale lomnického muzea.

Bude se jednat o povídání paní Mgr. Petry Zíkové – přírodovědkyně z Regionálního muzea a galerie v Jičíně. Není to první setkání, s paní magistrkou jsme se zde mohli setkat již na několika předešlých besedách, např. **Zázrak zvaný vejce**,

Strašidelná zvířata aneb Proč se jich nebát, Pozor, žáby!. Tentokrát se nám paní Zíková představí s dalším zajímavých pořadech nazvaným „Domky z perleti“.

Erudovaně a velmi zasvěceně, jak jsme u paní magistry zvyklí, pohovoří na téma „měkkýši“. Ti jsou zajímavou skupinou živočichů. Dají se mezi nimi nalézt druhy jedlé i jedovaté, druhy na pokraji vyhubení i přemnožené škůdce, objekty sběratelské vášně i vědeckých studií, producenty materiálu pro šperkařství a dnes již i domácí mazlíčky. Kromě ukázek ulit a lastur našich i mořských druhů se budou moci návštěvníci seznámit s paleontologií, anatomií a biologií měkkýšů, s jejich ochranou a významem pro člověka. Ukážeme si ulity a lastury některých našich i mořských druhů a dozvíte se i o využití měkkýšů v medicíně, o vzniku perel či o výskytu chráněných druhů v České republice. Jediným zklamáním pro návštěvníka by mohlo být zjištění, že ne všechny vystavené „domky“ jsou z perleti. Výrazně vyvinutá vnitřní perleťová vrstva schránek měkkýšů je totiž typická pouze pro naše velké mlže (rod škeble a velevrub) a pro mořské druhy plžů a mlžů. Vstupné je dobrovolné.

(Andrea Zikmundová, MMG Lomnice n/P)

lomnicko

LIBŠTÁT – Míra a Milena Hlouškovi z Libštátu si Vás dovoluují srdečně pozvat na promítání fotek z Kyrgystánu do restaurace KD Libštát a to **v neděli 25. března** od 15 hodin.

semily

Vážení příznivci semilského muzea, rád bych vás pozval na akce, které proběhnou v příštím týdnu v našem muzeu.

První z nich je přednáška *Perský koberec nebo automobil?* Marcely Rusinko z Masarykovy univerzity v Brně. Přednáška se zabývá sbíráním umění v poválečném Československu. Poslechnout si ji můžete **v úterý 28. března** od 17:00. V rámci přednášky bude představen i vzácný Riegrův samovar, který zakoupilo město Semily na aukci starožitností v roce 1950 a který byl až do roku 2022 považován za ztracený.

Následující den, **ve středu 29. března** v 17:00 vás provede výstavou *Vymknuté výmyky* její autor Michal Machat. V tento den výstava končí.

V sobotu 1. dubna od 9:00 do 15:00 se můžete těšit na Velikonoční jarmark, na kterém budou k zakoupení kraslice a velikonoční dekorace, keramika, perníčky, dřevěné výrobky, bižuterie, šité hračky, boty, svíčky, pomlázky i proutěné košíky, vlněné zboží, textil a další. Pro děti bude připraveno několik dílniček. Vyzkoušet si budou moci práci s barevnými kůžemi, zdobení perníčků, vyrábění velikonočních dekorací nebo vytvoření vlastního velikonočního lízátká.
/ S pozdravem Miroslav Šnaiberk, ředitel Muzea a Pojizerské galerie Semily

Do Semil se vrací Jeden svět. Nabídne dokumenty, které jinde těžko uvidíte

Jeden svět je zpátky. Přehlídku dokumentů o lidských právech si po pětileté pauze bude moci užít i semilské publikum. **Od 30. března do 2. dubna** organizátoři připraví jedenáct projekcí dokumentárních filmů z ČR i zahraničí, debatu s režisérkou Veronikou Liškovou a dalšími hosty nebo koncert kapely *Ruiny Blahobyty*.

Tématem letošního ročníku bude Cena bezpečí. Festival začne ve čtvrtek 30. března od 19 hodin filmem *Bobi Wine: Prezidentské reggae*, jenž uvedou učitelé semilského gymnázia Petr Pýcha a Jan Hortvík jako součást filmového klubu. „Snímek poutavě přibližuje příběh ugandské politické hvězdy a reggae hudebníka Bobiho Winea. Rozhodli jsme se na úvod nasadit právě jeho, protože se jeho děj odehrává v zemi, o které se jinak skoro vůbec nemluví. I většina dalších filmů bude o tématech a příbězích, které se do hlavních zpráv jen tak nedostanou,“ uvedl vedoucí Kina Jitřenka Ondřej Šír. V pátek večer v klubu KC Golf vystoupí jičínská alternativní skupina *Ruiny Blahobyty*.

Následující den, v sobotu 1. dubna, přijede dokumentaristka Veronika Lišková se svou novinkou *Návštěvníci*, vyprávějící o české rodině s malými dětmi žijící na mrazivých Špicberkách. Divačky a diváci se můžou těšit třeba i na *Ženy za volantem* – cestopisný dokument o dvou kamarádkách, které vyrazí na roadtrip po střední Asii, nebo na film *Kuciak: Vražda novináře*, přibližující událost, jež před pěti lety otřásla nejen Slovenskem.

Celou neděli pak prováže téma ekologie a vztahu k přírodě. Boj latinskoamerických aktivistek proti nadnárodním korporacím, ohrožujících místní ekosystémy i obyvatelstvo, popisuje film *Iluze hojnosti*. Na něj naváže *Sloní matka*, dokument o odhodlané ošetřovatelce slonů z Thajska v době covidu. Nedělní blok i celou přehlídku uzavře rakouský snímek s výmluvným názvem *Farmář a hipster*. Během festivalu dojde i na témata jako současné mezilidské vztahy, budoucnost pracovního trhu a postupující automatizace nebo svět teenagerů a sociálních sítí.

Kvalitní dokumenty i v regionech Jeden svět je příležitostí, jak přiblížit zajímavou dokumentární tvorbu i divákům z menších měst.

„Dlouhodobě je pro nás důležité, aby lidi ze Semil a okolí nemuseli za kvalitní kulturou daleko. I to byl jeden z důvodů, proč jsme se rozhodli vrátit tento

festival do Jitřenky,“ přiblížil její vedoucí. Dokumentární přehlídku pořádá organizace *Člověk v tísni* od roku 1999, do letošního ročníku se zapojí 28 českých měst. Semily budou jediným zástupcem v Libereckém kraji. Kromě projekcí pro veřejnost se mohou zapojit i základní a střední školy, pro které organizátoři každoročně připravují speciální nabídku filmů.

/ Vojtěch Kousal, *Semilské noviny*

V sobotu 1. dubna se na hlavním sále KC Golf Semily uskuteční druhý koncert sborového festivalu *Semilský džbánek 2023*. Oproti prvnímu koncertu, který se odehraje o den dříve ve Sboru Dr. Karla Farského Semily a bude věnován přípravným sborům, se sobotní večer zaměří výhradně na sbory hlavní. Jizerka, její komorní a smíšený sbor v Semilech přivítají spřátelené sbory - Rolnička Praha a Zvonky Mnichovo Hradiště. V sále KC Golf Semily od 18.00 hod.

Kraj hledá firmu, která vybuduje bydlení pro hendikepované v Semilech

Proces transformace sociálních služeb v Libereckém kraji pokračuje dál. Krajští radní schválili vypsání veřejné zakázky na výstavbu nového zázemí pro hendikepované v rámci příspěvkové organizace *Služby sociální péče Tereza* v Semilech.

Tereza provozuje tři služby: denní stacionář, týdenní stacionář a odlehčovací služby pro osoby s mentálním postižením, chronickým duševním onemocněním, ale i kombinovaným postižením. V semilské části Na Vinici má vzniknout objekt se čtyřmi domácnostmi, každá z nich bude pro čtyři klienty, a odlehčovací služba bude sloužit dvěma klientům. Celková nabídková cena nesmí překročit částku 85,66 milionu korun včetně daně.

Na financování celého projektu by se měla podílet 85 procenty Evropská unie, 15 procenty přispěje Liberecký kraj. Závazek spolufinancování a předfinancování projektu celkem do výše 133 milionů korun schválilo již před rokem krajské zastupitelstvo.

„Transformace sociálních služeb je přeměna nedůstojných podmínek života zdravotně postižených a jejich nasměrování blíž k běžnému životu. Díky tomuto procesu vznikají moderní, malá zařízení komunitního typu, která pomáhají postiženým lidem co nejvíc se přiblížit normálnímu životu,

jaký vedou zdraví lidé. Nové bydlení rodinného typu na rozdíl od ústavního prostředí vrací těmto lidem důstojnost a pomáhá zvýšit sebevědomí a jsem rád, že můžeme v tomto procesu pokračovat i v našich zařízeních v Semilech,“ uvedl hejtman Půta. (Filip Trdla)

semilsko

VYSOKÉ n/J –

Divadelní spolek VOJAN
Libice nad Cidlinou

Eugène Labiche, Miroslav Horníček

Slaměný klobouk

*Snaha získat náhradu za zničený klobouk brzdí svatbu.
Chystaná svatba zase brzdí hledání klobouku...*

Divadlo Krakonoš Vysoké nad Jizerou
Neděle 26. března 2023 od 19⁰⁰
Rezervace vstupenek na tel.: 604 413 873
Vstupné 150,- Kč

BOZKOV –

SOKOLOVNA
SOBOTA 20.00 HOD. AUTOGRAMIÁDA

25.3.2023 BOZKOV

mase Polzeň

Pelechovské lázně

Když mi před časem paní Markétka Ježková nabídla k prohlédnutí *Knihu hostů pelechovských bahenních lázní*, myslel jsem, že je to vtip. V této vesničce nedaleko Železného Brodu ani vody není příliš. Vtip to ale nebyl. Potřebné bahno do lázní, založených jejím pradědečkem Josefem Bartošem starším, vozili z Piešťan.

Přestože se v knize hostů vznik lázní uvádí již v roce 1930, první záznamy skutečného provozu jsou až z roku 1934, kdy první klientkou byla paní Poráková, choť brodského notáře, která nastoupila 14. února. Pátým klientem byl Josef Nejedlo, tchán zřizovatele lázní. Za první sezónu do 12. října 1934 se v lázních vystřídalo 104 osob. Další roky se množství klientů postupně snižovalo, v roce 1935 to bylo počínaje dvacátým čtvrtým lednem 94 osob. V roce 1936 jich bylo v čase od 16. dubna do 22. září pouze 54. Mezi nimi byla 15. června i paní Anna, manželka zřizovatele Josefa Bartoše staršího, právě ona ale lázně fyzicky provozovala. Rok 1937 byl o něco lepší s účastí 68 klientů v rozmezí od 1. června do října. Rokem 1938 záznamy v knize hostů končí. Od 1. června do 6. září se tam léčilo pouze 41 osob.

Z toho se asi nedalo vyžít. Dovážet bahno až z Piešťan také nemohlo být laciné. Kritický pro lázně se časem stal i kloubní reumatismus paní Anny, který se přes veškerou péči nedařilo zlepšit, a ona zřejmě provoz lázní přestávala zvládat. Po zániku lázní se místnost využívala pro potřeby obce křesťanské, jejíž učení na Pelechov přivedl pan Nejedlo. Možná právě pro ně stavení čp. 10 / foto se sousední tzv. leptárnou – protáhlou budovou na straně k ŽB – v roce 1926 postavil. Lázně byly umístěny v postranním křídle na opačné straně zadní části

domu. Vodním zdrojem pro lázně, dům i výrobní provozy byl soukromý vodovod z údolí Smrčského (Prosečského) potoka. Pozůstatky dvou samočinných čerpadel, „trkačů“, dopravujících vodu do dvou nádrží ve skoro stometrové výši na vrcholu svahu, je možné v úbočí dosud najít. Z jedné nádrže později vznikla garáž. Dům čp. 10 byl v roce 1953 znárodněn. Původní majitelé tam sice mohli zůstat bydlet, do roku 1991 však platili nájem firmě *Železnobrodské sklo*. O tom, jak ze strany firmy vypadala péče o dům, by se dalo vyprávět. Lékařů se v daných lázních střídala celá řada.

O tom, jací lékaři a kolik pacientů se v daných lázních léčilo a jakými metodami se, ale dočtete až následujícím vydání zpravodaje.

Závěrem bych rád upřímně poděkoval za pomoc členům širší Bartošovy rodiny Nadě Bartošové, Janě Hajné (roz. Bartošové), Markétě Ježkové a Jiřímu Truhlářovi, bez nichž by tohle dílko nevzniklo. Kniha lázní je dnes uložena v železnobrodském muzeu.

/ Ladislav Šourek, *Železnobrodský zpravodaj*; foto Infocentrum Pelešany

KRÁSNÁ PĚNČÍN –

KITTELOVO MUZEUM, MGR. JAN BUBAL
Z MUZEA ČESKÉHO RÁJE V TURNOVĚ
A DRUŽSTVO GRANÁT Z TURNOVA,
VÁS SRDEČNĚ ZVOU NA VERNISÁŽ VÝSTAVY

Český granát

KTERÁ SE USKUTEČNÍ
**V PÁTEK 24. 3. 2023 OD 16 HODIN
V KITTELOVĚ DOMĚ.**

HUDEBNÍ DOPROVOD ŠÁRKA KOŠTÁLOVÁ

ŽELEZNÝ BROD –

jilemnicko

JILEMNICE – Přednáškový cyklus Osobnosti Harrachů
Cyklus ukáže zajímavé osobnosti rodu Harrachů, spojené také s naším regionem, v kontextu dějinných událostí.

**Pod císařským praporem –
Kariéra Otty Bedřicha
hraběte Harracha v době
třicetileté války.**

Osudy válečníka a prvního majitele panství Horní Branná z rodu Harrachů v kontextu doby představí badatel a student Ondřej Capoušek. Uskuteční se **v úterý 28. března** v 17 hodin v Erbovním sále.

Budova staré radnice na náměstí Míru ožije

Stará radnice - jak je uvedeno na tabulce umístěné na fasádě radnice čp. 210 – je jeden z nejstarších měšťanských domů ve Vrchlabí. V 16. a 17. století sloužil jako první radní dům města. Vrchní roubené patro pochází ze 40. let 17. století. Zděné přízemí bylo upraveno počátkem 19. století. Začátkem 20. století zde byla umístěna „Panorama“, místnost s veřejně přístupným stereoskopem, předchůdcem kina.

Vrchlabská městská reprezentace dlouhou dobu přemýšlí o naplnění smyslu mimořádného stavení. Ve hře byly různé muzejní expozice. Kromě muzea by v objektu mohlo sídlit informační centrum.

„S myšlenkou umístit tam Regionální turistické informační centrum Krkonoše jsme si pohrávali už před dlouhým časem,“ uvádí starosta Jan Sobotka.

„Ale dvě informační centra na jednom náměstí by byla zbytečná, možná až nevhodná. V jednom ze Čtyř domků KRNAP má sídlo Hlavní informační středisko Správy KRNAP (HIS). Nyní je záměr oprášen z důvodu plánovaného stěhování HIS do vznikajícího budoucího Návštěvnického centra KRNAP v augustiniánském klášteře,“ specifikuje Sobotka.

A s tím se zrodila možnost využít velký dotační projekt na podporu cestovního ruchu ve spolupráci se Správou Krkonošského národního parku na české i polské straně hor. Ten zahrnuje mj. výše zmíněné stěhování HIS z náměstí Míru a otevírá novou výzvu pro Regionální turistické informační centrum Krkonoše, doposud se sídlem v Krkonošské ulici.

Budova staré radnice č.p. 210. Foto: D. Palátková

„Stěhování HIS z náměstí Míru dává původní myšlenke nový směr. Pokud půjde vše podle plánu,“ doplňuje Jan Sobotka, „mělo by být teoreticky rozhodnuto poslední čtvrtletí t. r.. Během příštího roku by mohlo být vše realizováno. Dotace zaměřená na podporu cestovního ruchu je přesně to, co pro přestěhování RTIC do staré radnice, která zatím chátrá, potřebujeme. Projektu dává velkou naději především partnerství se Správou KRNP. S dotací ve výši cca 20 milionů korun dům ožije a poskytne i naplní další služby. Regionální infocentrum bude mít adaptovaný prostor, který doplní jednak moderní technologie, ale i rozšířené zázemí. Ať se jedná o veřejné toalety, cyklistickou infrastrukturu jako stojany na kola, mobiliář k odpočinku, občerstvení, ale i uložení batohů. Objekt a jeho zázemí tak poslouží jako výraznější bod zájmu turistům i cyklistům v centru města. Pokud vše dobře půjde, dům by mohl být v roce 2025 otevřen a tím se dalším způsobem oživí náměstí Míru,“ uzavřel Jan Sobotka.

/ Dáša Palátková, PULS

jičín

JIČÍN – Kopie Kroniky města Jičína je k dispozici na webu města

Kronika města Jičína se zpracovává každoročně a popisuje to, jací jsme a jaké události se u nás dějí. Elektronický opis kroniky ve formátu pdf je k dispozici na webu města www.mujičin.cz a originál v listinné podobě je uložen ve Státním okresním archivu Jičín. Spolu s originálem jsou v archivu uloženy i bohaté soubory příloh, v nichž se nachází plakáty, výtisky novin, letáky a další tiskoviny.

Pokud se chcete podívat na elektronickou kopii, navštivte stránky www.mujičin.cz, v horní liště klikněte na Město Jičín a poté klikněte na dlaždici Kronika města Jičína. Ve formátu pdf jsou zde kopie od roku 2008.

Rozhodně doporučujeme se do kroniky začíst. Zatímco zápisy z jednání, výroční zprávy a další oficiální materiály zachycují fakta, kronika se více zabývá zachycením společenských nálad v našem městě. Letopisy jsou unikátním dílem pro poznání života nejen v Jičíně, ale i v celém státě.

Kronikářství má v Jičíně bohatou tradici. Dlouhodobou kronikářkou moderní doby byla Eva Bílková. Pro rok 2016 zpracovával letopis Jan Simeon Kaiser. Od roku 2017 až do současné doby má dílo v rukách kronikářka Marie Faruzelová.

Na zpracovávání kroniky dohlíží letopisecká komise Rady města Jičína a stalo se tradicí, že kronikář čerstvě sepsaný ročník předává starostovi během slavnostního udílení Ceny města. (jir, Jičínský zpravodaj)

JIČÍN – V březnu nezůstávejte za kamny, ale pojd'te do divadla. Balet nebývá v našem abonmá příliš častým hostem. Proto jsme si řekli, že je nejvyšší čas dát tomuto divadelnímu žánru znovu šanci. A rovnou v té nejšpičkovější podobě.

Spojení Pražského komorního baletu s choreografem evropského formátu Petrem Zuzkou zaručuje skvělý divácký zážitek. Zvláště, když je inspirován klasičkou předlohou, známou nejširšímu publiku. Představení „Kytice“ na motivy sbírky K.J. Erbena je připraveno **na 29. března.** (KZMJ)

JIČÍN – Oblastní nemocnici Jičín na jaře čeká změna na vedoucí pozici. Po vzájemné dohodě s vedením Zdravotnického holdingu Královéhradeckého kraje a Královéhradeckého kraje odstoupí k 31. březnu z funkce předsedy správní rady Tomáš Sláma. Ve správní radě nemocnice ho od dubna nahradí jeho současný náměstek Daniel Malý. Tomáš Sláma vede jičínskou nemocnici od roku 2016. (Jičínský zpravodaj)

jičínsko

LIBOŠOVICE, KAMENICE, DOBŠÍN – 21. turnaj Mistrovství Českého ráje v prší se odehrál 11. března v Penzionu Slunečno v Dobšíně v Kamenici. Z počtu přihlášených na tento turnaj to vypadalo, že bude překonán účastnický rekord. Ale přesně v duchu názvu hry si s počtem pohrálo počasí. Nasněžilo a několik z přihlášených to odradilo. Turnaje se účastnilo 57 hráček a hráčů. Z toho 19 bylo nováčků. Dějiště turnaje bylo opět výborně připraveno od týmu Blanka, Miluška a Petr.

Vítězem se nakonec stal Jan Kverek z Dolního Bousova (181 bodů), který se účastnil zatím všech turnajů. Druhý byl Martin Albrecht z Mladé Boleslavi (177 bodů), třetí Robert Pelech z Bezděčína se stejným počtem bodů.

Všichni účastníci si odnesly drobné ceny a 20 nejlepších diplom a medaili. Dosavadní rekordy v počtu bodů nebyly překonány: 30 z 32 možných za kolo

a 186 z 256 možných za turnaj. Rekord za kolo byl dvakrát vyrovnán. Všichni účastníci se účastnili vědomostního kvízu s tématem okolo karet. Maxima 8 bodů dosáhli 2 hráči, při dodatečných otázkách lépe uspěl Milan Novák, nováček našich turnajů.

bejvávalo

Liberec.

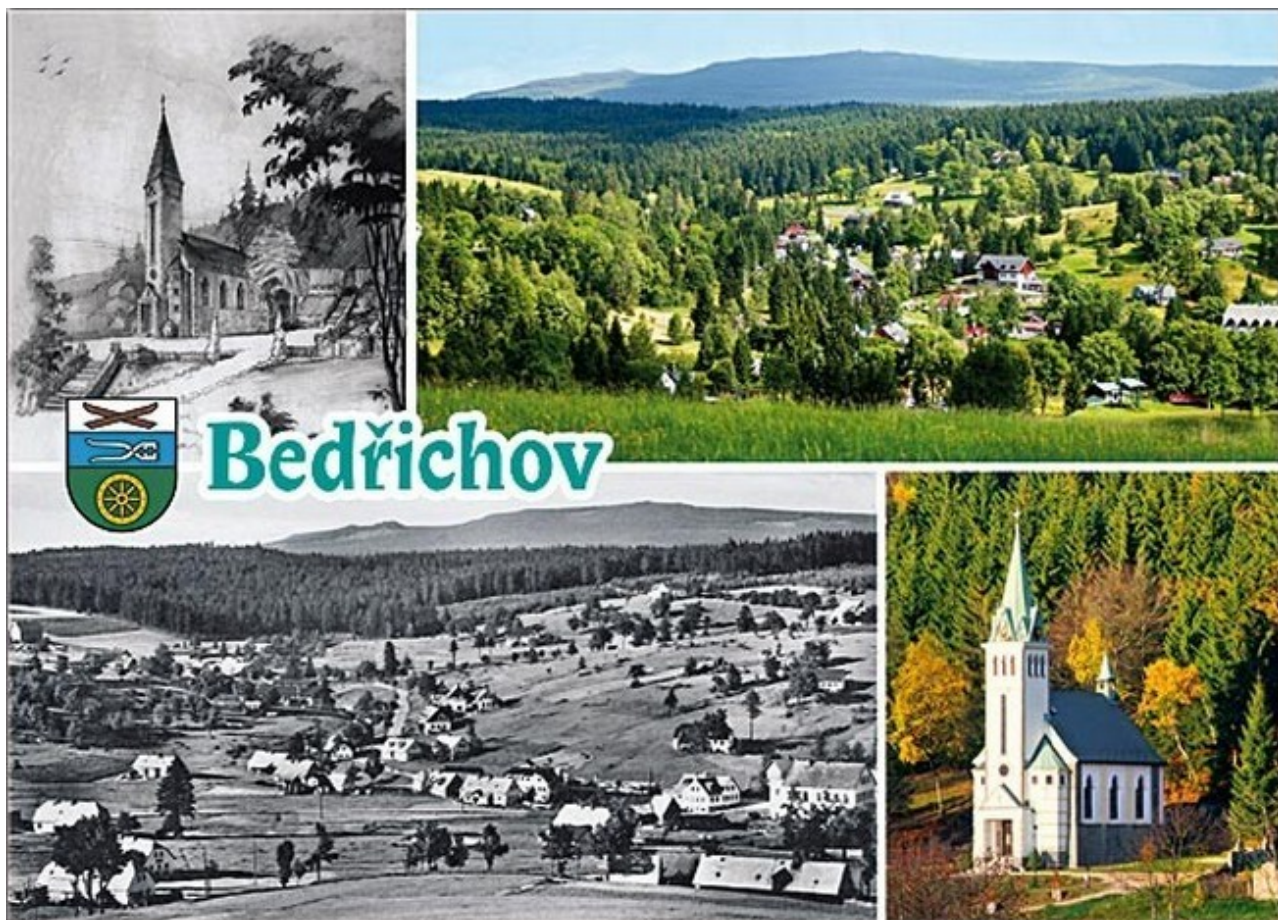
Liberec. Prima Qualität F. M. R. Bromolux. Odesláno 1934

Loužnice. Pohled k Hasičárně. *Loužnický zpravodaj*

Lomnice. Šmudla na náměstí. *Poslal Fanouš Vávra*

Bez dalších údajů

Tanvaldská jatka

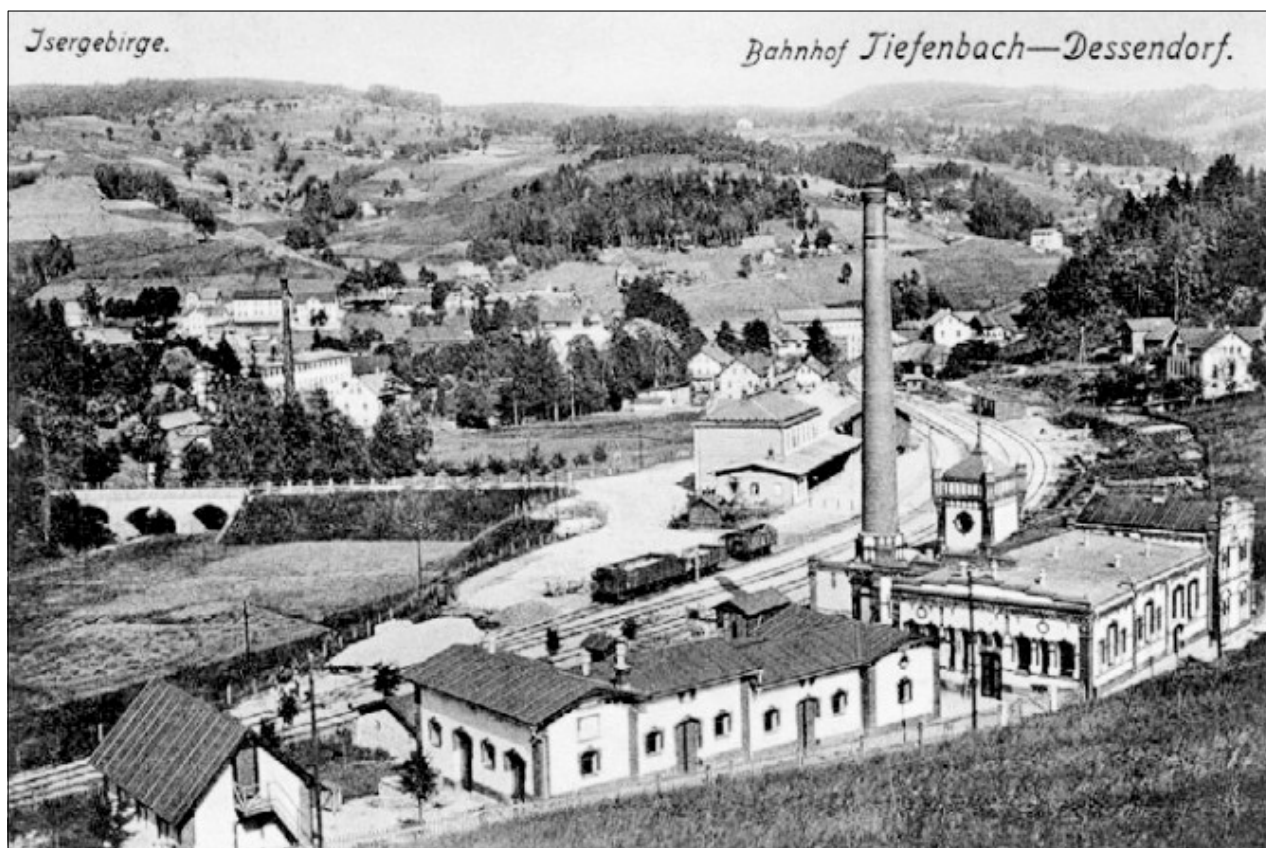
Než se s vámi podělím o informace, které jsem zjistil o jatkách, která také byla a jsou v Tanvaldě, chtěl bych napravit chybu, která se objevila v mém předešlém článku. Zde jsem zmiňoval i katastrofu způsobenou protržením přehrady na Bílé Desné. Zde se nedopatřením objevilo špatné datum této katastrofy. Místo uvedeného 18. září 1918 je správné 18. září 1916. Za chybu se omlouvám. A teď zpět k obsahu dnešního článku.

V Tanvaldě bývala jatka už za Rakouska Uherska. Ze 4. srpna 1902 se dochovala stavební dokumentace k výstavbě jatek, uložená je v archivu Stavebního úřadu v Tanvaldě. K vyhotovení projektu nových jatek byl osloven architekt Anton Möller z Varnsdorfu. Möller se narodil v Krásné Studánce u Liberce 16. července 1864, v Liberci vystudoval Státní průmyslovou školu. V roce 1891 přišel do Varnsdorfu, byl vybrán na místo vedoucího stavebního úřadu, v jehož čele stál pak 35 roků. Byl autorem projektů, podle kterých se stavělo takřka po celé republice.

A zpět k jatkám v Tanvaldě. Areál jatek byl podle předloženého projektu postaven. Stavbu provedla firma *Umann & Krause* z Dolního Polubného, později se přestěhovala do Tanvaldu.

Dne 3. října 1903 proběhla kolaudace jatek.

Místo, kde byl areál postaven, leželo na území Žďáru, proti železničnímu nádraží Desná. Do areálu nebyla zavedena železniční vlečka, ale krajní kolej vedla přímo k nakládací rampě jatek.

Vedle nákladové rampy byla zastřešená váha. V největší budově s věží byla porážka telat, hovězího, vepřů, chladírny a kanceláře.

V budově vedle měl být správce jatek a to v patře objektu. V dalším objektu byla koňská porážka a chlévy pro zvířata. Mezi tímto objektem a kolejemi stály ještě kůlny. V nejbližším objektu rovněž přízemním bývaly stáje.

V roce 1964 byla podána žádost z podnikového ředitelství podniku Seba Tanvald o rekonstrukci jatek ve Žďáře a přestavbu části areálu na vepřín. Zda bylo povolení na přestavbu vydáno, zjištěno není. V té době už pravděpodobně jatka nefungovala.

Z roku 1978 pochází žádost Elektropragy Jablonec nad Nisou ohledně pronájmu pozemků a budov bývalých jatek k uskladnění stavebního materiálu po dobu od roku 1978 do roku 1982. V té době má probíhat výstavba nové budovy firmy Elektropraga. Žádosti bylo vyhověno a Elektropraga se zavázala opravit stávající objekty jatek částkou 100 tisíc. Opravy spočívaly v zasklení oken, opravě střešní krytiny a elektrického osvětlení.

Od roku 1980 jednal s městem zástupce firmy Elitex, koncernový podnik Chrastava, ohledně získání pozemků s bývalými jatkami, kde by po jejich zbourání postavili sklady a garáže pro svůj podnik. K této výstavbě už nedošlo. Dne 6. 1. 1986 je datováno rozhodnutí o odstranění stavby bývalých jatek v Tanvaldě - Žďáru. Po odstranění stavby zde byl složen stavební materiál pro výstavbu panelových domů a později zde byly postaveny garáže pro technické služby města Tanvald.

Z uvedených objektů areálu jatek zůstal pouze ten nejbližší, kde bývaly stáje. Když byl areál zbořen, tento objekt byl prodán a přestavěn na rekreační objekt. Má označení ev. č. 1. / na černobílé fotografii objekt zcela vlevo

Vedle samotného areálu stálo ještě několik budov. Po pravé straně u cesty vedoucí k hlavní komunikaci a dále k železničnímu přejezdu stojí tři objekty. Ten nejbližší k areálu jatek čp. 98 býval hostinec *Černá Máry*. Dnes jsou zde kanceláře technických služeb města Tanvaldu.

Další dům čp. 97, byl postaven jako ubytovna dělníků pracujících na jatkách. Na boční stěně je na jednom z žulových kamenů vytesaný letopočet 1903, rok výstavby areálu jatek. V roce 2012 se na domě prováděly práce související s novou omítkou. Po dokončení kámen s letopočtem asi definitivně zmizí.

Č. p. 97 ubytovna pro dělníky jatek, snímek z r. 2012 v době opravy fasády

Ev. č. 1, poslední objekt z areálu jatek

Snímek z roku 2018, současná podoba areálu technických služeb

Od roku 2011 jsou v Tanvaldě opět v provozu jatka. Nejsou už ve Žďáru, ale v Horním Tanvaldě. V roce 1961 došlo k výstavbě kravína. Ten byl spravován jako JZD Tanvald. Po roce 1989 JZD postupně zanikala. Před více než 20 lety vznikla v místě bývalého JZD ekologická farma. Ta se nachází v ulici Pod Špičákem v Tanvaldě. Do roku 2010 zde prý chovali skot na mléko a od roku 2011 se zaměřuje na chov masného skotu. Podle vyprávění majitele ekologické farmy pana Františka Berky zde pracuje celkem šest osob. Výhledově by chtěli kromě prodeje masa z porážky otevřít farmářský krámk, kde budou navíc v nabídce uzenářské výrobky.

/ Miroslav Dušek, *Tanvaldský zpravodaj*

jablonecko

JABLONEC n/N –

liberec

Severočeské muzeum patří křehké kráse, skleněným šperkům a objektům Karolíny Kopřivové

Sklářské výtvarnici z Nového Boru Karolíně Kopřivové patří jarní měsíce ve vestibulu Severočeského muzea v Liberci.

Autorka je známá především svými originálními šperky z vinutých perel, ale neméně intenzivně se věnuje sklářské volné tvorbě. Také ji velmi dobře znají studenti ze sklářských škol v Železném Brodě, Novém Boru a Kamenickém Šenově, jejím současném působišti.

Sklo ji pro provází po celý život. Pochází ze sklářské rodiny a práci se sklem studovala na střední i vysoké škole. Její přístup ke sklářskému umění je silně ovlivněn minimalistickým designem a čistými barvami, které umožňují, aby přirozeně vynikla čistá krása skla. Neustále experimentuje s tradičními technikami i současnými postupy a do každého svého díla vkládá nový pohled. Kromě zaměření na minimalistický design a čistou formu klade velký důraz na řemeslné zpracování každého kusu.

Hlavní inspirací

Karolíny Kopřivové je příroda a její rozmanité tvarosloví

zejména v mikrosvětě organismů a rostlin.

Podmořští živočichové, houbové mycelium nebo buněčné organismy jsou inspirací pro její skleněné plastiky a objektové šperky.

Při jejich navrhování a následné výrobě

kombinuje sklo foukané na sklářské huti se zdlouhavou a detailní prací nad sklářským kahanem ve svém ateliéru.

„Pro vznik jednoho objektu nebo šperku musím vyrobit stovky drobných skleněných komponentů, které spojuji vlascem nebo lankem podobně jako při tradiční jablonecké navlékací technice. Pomáhá mi v tom moje textilní vzdělání, které jsem také získala na pražské VŠUP. Mezi moje oblíbené sklářské technologie patří i technika tavení skla do formy, kterou využívám při práci na větších objektech,“ popsala výrobu skleněného šperku Karolína Kopřivová.

Expozici v libereckém Severočeském muzeu lze vidět do 11. června.

(Jan Mikulička)

Muzejní výstava roku, Muzejní publikace roku, Muzejní počin roku. Takové jsou kategorie národní soutěže muzeí *Gloria musaealis*, jejímž cílem je zvýšit prestiž muzejních institucí a ukázat jejich snahu o zachování významné části národního kulturního dědictví pro současné i příští generace. Do letošního ročníku se přihlásilo Severočeské muzeum v Liberci.

Kategorií *Výstava roku* a *Muzejní publikace roku* se účastní Severočeské

muzeum v Liberci se svou výstavou a výstavním katalogem *Slepi svědkové doby*.

Výstava představila slepotiskovou výzdobu knižní vazby 16. století v Čechách.

Technika slepotisku (vtlačování horkého kovového náradí do navlhčené usně) se právě v tomto období stala nejpoužívanější metodou výzdoby. Různorodou

uměleckou úroveň řemesla reprezentují originální svazky, některé zapůjčené z partnerských institucí. Výstavní katalog se řadí mezi výstupy výzkumného projektu *NAKI II Slepí svědkové doby / Slepotisková výzdoba knižních vazeb*. „Severočeské muzeum připravilo vynikající výstavu, která připomněla krásné historické řemeslo. Budu s napětím očekávat, zda v soutěži uspěje,“ říká Květa Vinklátová, náměstkyně pro kulturu, památkovou péči a cestovní ruch Libereckého kraje.

Do 21. ročníku Národní soutěže muzeí *Gloria musaealis* se přihlásilo rekordních 73 muzeí a galerií s celkem 121 projekty. Slavnostní předávání Cen *Gloria musaealis* za rok 2022 se uskuteční ve čtvrtek 25. května 2023 od 14 hodin ve Smetanově síni Obecního domu v Praze. Nominované projekty v 21. ročníku soutěže budou prezentovány i na Národním zahájení *Festivalu muzejních nocí*, jehož 19. ročník bude odstartován v pátek 19. května 2023 od 14.00 hodin v Olomouci. Obě akce se konají u příležitosti Mezinárodního dne muzeí.

„Tato soutěž dobře odráží rostoucí kvalitu muzeí a galerií v České republice i objem financí, který do nich jejich zřizovatelé investují. Přál bych si, aby tento trend vydržel co nejdéle, protože se tím zvyšuje celková úroveň české kultury,“ uvádí Jiří Křížek, ředitel Severočeského muzea v Liberci.

/ Anna Vašková

Liebiegův palác v centru Liberce přestavěný za více než čtvrt miliardy korun na komunitní centrum zahájí provoz v květnu. První akcí bude prvomájová Liebiegova jízda automobilových veteránů. Médiím to řekl Michael Dufek, ředitel městské příspěvkové organizace Komunitní středisko Kontakt, která bude mít provoz paláce na starost.

„Fyzicky nebudou účastníci akce ještě užívat palác zevnitř, ale startovat budou z jeho předpolí,“ řekl Dufek. Akce se koná jako připomínka, že význačný příslušník liberecké rodiny průmyslníků, baron Theodor von Liebieg, vlastnil první automobil v Čechách a v paláci na konci 19. století parkoval své první vozy. Tomuto účelu ale palác postavený před více než 150 lety jako rodinné sídlo Liebiegů dávno neslouží. Rozlehlý památkově chráněný objekt v sousedství zámku byl prázdný od roku 2014, kdy se z něj po půl století odstěhovala krajská Oblastní galerie. Město nechalo nevyužívanou budovu s pomocí evropské dotace přestavět na komunitní centrum. Rekonstrukce trvala přes dva roky a skončila loni na podzim, nyní se prostory dovybavují nábytkem a dalším zařízením. „Plánujeme, že se tam začneme přesouvat ve druhé polovině dubna,“ uvedl Dufek. (Genus)

[Nové jeviště i harfa. Po Naivním divadle podpoří Liberecký kraj i Divadlo F. X. Šaldy](#)

Poté, co na svém minulém zasedání schválila rada kraje dotaci z krajského rozpočtu pro liberecké Naivní divadlo, zopakovala nyní totéž ve prospěch libereckého Divadla F. X. Šaldy. Stalo se tak v souladu s memorandem uzavřeným mezi Libereckým krajem a statutárním městem Liberec o vzájemné podpoře příspěvkových organizací.

Radní počátkem března rozhodli o poskytnutí investiční dotace půl milionu korun na rekonstrukci kotelny Naivního divadla. Nyní jde o příspěvek 4,5 milionu korun na rekonstrukci jeviště Šaldova divadla a nákup nové harfy; částkou 1,47 milionu korun kraj podpoří divadelní činnost.

Při rekonstrukci získá jeviště novou dřevěnou podlahu včetně izolace, stejně jako nové jevištní vykrytí, což přinese lepší pracovní prostor pro herce. Celkové odhadované náklady na rekonstrukci jeviště činí 3,6 milionu korun. Cena nové harfy by měla být 900 tisíc korun.

„Díky krajské podpoře se již například podařilo vyměnit sedadla v hledišti Šaldova divadla na 2. a 3. balkoně, upravit venkovní vstupní prostor Malého divadla nebo pořídit projektor s objektivem, který v Divadle F. X. Šaldy slouží k projekcím během představení. V Naivním divadle zase dotace z kraje pomohla při zakoupení nového osvětlovacího digitálního pultu,“ vypočetala náměstkyně hejtmana Libereckého kraje Květa Vinklátová.

Liberec zase na oplátku pomáhá krajským subjektům. Na investice a opravy zoologické a botanické zahrady bude přispívat každoročně 25 milionů korun. Kromě toho podporuje také pravidelným příspěvkem činnost šesti městských poboček Krajské vědecké knihovny v Liberci, a to konkrétně 3,7 milionu korun.

/ Filip Trdla

liberecký kraj

Liberecký kraj v soutěži o Památku roku 2022 zastupuje v obou kategoriích Dubá z Českolipska. Konkrétně jde o tesané skalní sklípky a sušárnu chmele, které město několik posledních let opravuje. Vyplývá to z údajů na webu organizátorů soutěže, Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska.

V soutěži se posuzují opravy provedené na historických objektech v předchozím roce. Hlásit se do ní mohou i majitelé objektů, které kulturní památkou nejsou. V kategorii projektů do dvou milionů korun se Dubá snaží uspět s obnovu vstupních portálů skalních sklípků, které jsou v ulicích Sadová a Jana Roháče. Do svahů byly sklípky vyhloubeny někdy kolem poloviny 19. století a od roku 2010 patří celý soubor 55 sklepů mezi kulturní památky. Dnes se užívají, stejně jako v dřívějších dobách, k uchování potravin. Město Dubá vstupní portály

postupně opravuje od roku 2013. Loni jich v obou ulicích opravilo osm, což si vyžádalo přes 1,2 milionu korun. Na jejich obnovu přispělo i ministerstvo kultury a kraj.

V kategorii velkých projektů Dubá přihlásila obnovu sušárny chmele, která patří mezi nejhodnotnější zachované stavby spojené s chmelařstvím v Evropě. Pochází z 60. let 19. století a výjimečná je zejména použitím válcových sušicích věží, které bylo převzato z Anglie. Se záchranou zchátralého objektu začalo město v roce 2017 a poslední etapa by se měla dělat letos. Loni přišly na řadu práce v interiérech, které zahrnovaly tesařské, truhlářské, elektroinstalační a další stavební práce. Sušárna by měla nově sloužit jako sezonní multifunkční kulturní zařízení, které bude obsahovat stálou expozici o chmelařství a dalších fenoménech regionu. Bude tam i letní scéna pro pořádání koncertních a divadelních představení či malých festivalů.

Soutěž Památka roku je vyhlášována od roku 2013. Za předchozí rok se vítězi staly pražský městský dům na adrese Truhlářská 8 a pavilon bývalé střelnice Lázní Evženie v Klášterci nad Ohří. (Genus)

V Libereckém kraji žilo na konci loňského roku 436 810 obyvatel, to je o 760 méně než na jeho začátku. Hlavním důvodem úbytku obyvatel je stále vyšší úmrtnost spojená s dozvuky koronavirové pandemie, ale především rekordně nízká porodnost. V kraji se loni narodilo jen 3870 dětí, to je nejméně za posledních deset let.

Úbytek příliš nezmírnilo ani stěhování, podle údajů, které zveřejnil Český statistický úřad, získal kraj loni stěhováním 383 obyvatel.

V Libereckém kraji zemřelo loni 5013 lidí, to je sice o 15 procent méně než o rok dříve, stále je to ale výrazně nadprůměrná úmrtnost. Hlavním důvodem je zřejmě koronavirus. Podle oficiálních statistik ministerstva zdravotnictví podlehl loni komplikacím spojeným s koronavirem v kraji 205 lidí, což je ale zhruba pětina ve srovnání s rokem 2021, kdy bylo zemřelých 975.

Skutečný počet zemřelých byl ale pravděpodobně ještě vyšší. Podle údajů ČSÚ umíralo v Libereckém kraji v předchozích deseti letech před koronavirem v průměru 4522 lidí ročně, loni jich bylo o 11 procent víc.

Přirozený úbytek obyvatel nedokázala loni zmírnit ani porodnost, na svět přišlo v kraji 3870 dětí, to je o 516 méně než předloni. Podle statistik jde o nejnižší počet narozených dětí za poslední desetiletí, pod hranici 4 tisíc se počet narozených dětí nikdy nedostal. V průměru se v Libereckém kraji v posledních deseti letech před covidem rodilo ročně 4655 dětí. Přirozenou cestou tak loni Liberecký kraj ztratil 1143 lidí, o rok dříve to ale bylo ještě víc - 1494 obyvatel. Přirozený úbytek zaznamenali loni statistici ve všech krajích s výjimkou hlavního města.

Úbytek obyvatel spojený s vyšší úmrtností a nižším počtem narozených dětí nepomohla zmírnit ani migrace, když se do Libereckého kraje loni přistěhovalo 4841 lidí a 4458 jich odešlo. Stěhováním tak kraj získal 383 obyvatel, o rok dříve jich byl více než čtyřnásobek. Noví obyvatelé mířili hlavně na Liberecko, kde je

největší nabídka práce, a také na sousední Jablonecko. Z Českolipska a Semil-
ska naopak lidé ve větší míře odcházeli. (Genus)

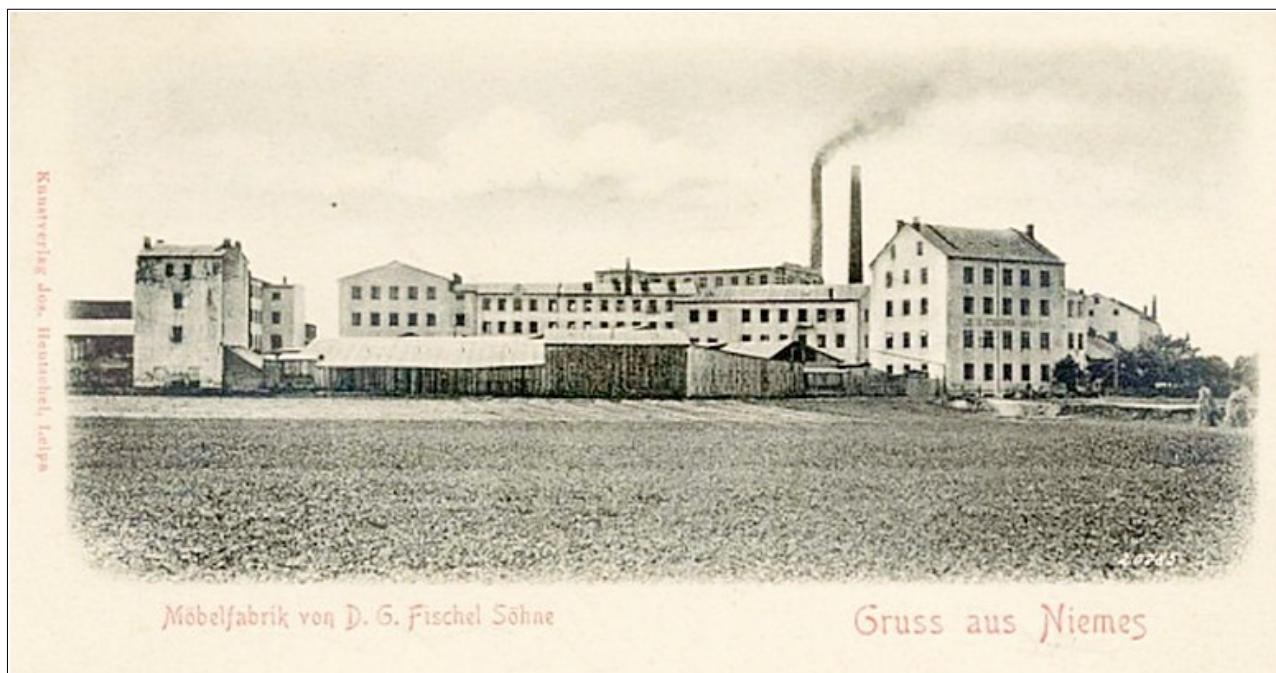
Nábytek z ohýbaného dřeva putoval z Mimoně do celého světa

Jak ohnout a zároveň nezlomit? Tato otázka představovala jednu z největších hádanek německého truhláře Michaela Thoneta. Technika, díky které mohly vznikat ty nejelegantnější kusy dřevěného nábytku se zaoblenými tvary, se stala klíčovou pro průmysl v severočeské Mimoně uprostřed Lužických hor.

Základem pro ohýbaný nábytek je bukové dřevo, které se zprvu smrští nad ohněm a ponořováním do vody nabobtná. Takový vynález zaručil Thonetovi značný úspěch, jelikož díky němu započal výrobu jedinečných unikátních židlí – thonetek, které si zamiloval celý svět.

Privilegium na jejich výrobu mu však v druhé polovině 19. století skončilo a potenciálu v nábytku z ohebného dřeva využili pražští podnikatelé Gustav a Alexander Fischelové, kteří se vydali do severočeských bučin a přesto, že se o bukové dřevo museli dělit s místními skláři, setrvali a vložili svou důvěru ve zručné a šikovné ruce zdejších řezbářů.

V roce 1870 tak zahájili výstavbu nových továrních budov v Mimoně a o rok později byl podnik s názvem *D. G. Fischel Söhne* se stem dělníků uveden do provozu.

Základem výroby Fischelovy továrny bylo zdokonalování Thonetova výrobního postupu a tvorba nových a vlastních detailů. Zdobení nábytku měli na svědomí místní řezbáři, kteří se zaměřovali především na opěradla židlí. Řezbářská práce byla rovněž podporována zavedením dílen do základní výuky na místních školách, kde žáci rozvíjeli svůj talent a učili se soustružit.

Mimoňská výroba se však nesoustředila pouze na tvorbu židlí, vznikaly zde celé soupravy včetně stolů, lavic i věšáků, sanitárních židlí nebo židlí s otáčecí

mechanikou. Typickým modelem místní fabriky pak byly zejména postele, jejichž výroba se později rozvinula na nabídku vybavení celých hotelových pokojů. Od roku 1893 se v továrně začaly vyrábět školní lavice, které byly určeny zejména pro učebny fyziky a chemie, rodilo se v ní rovněž vybavení do kulturních zařízení a kanceláří a největším hitem se pak stala houpací křesla. V polovině 90. let 19. století odkoupil firmu vídeňský podnikatel Ernest Hirsch. Produkce nábytku neustále rostla a továrna na přelomu století zaměstnávala přes 650 lidí. S příchodem první světové války však došlo k přerušení doposud úspěšné výroby a továrna se tak přeorientovala na výrobu beden na náboje. Po skončení konfliktu navázala na předválečný sortiment a počátkem třicátých let patřily k podniku tři továrny – v Mimoni, ve francouzském Wissembourghu a v rumunském Valisoare –, kde se vyráběly stojany na květiny, toaletky i kavárenské soupravy.

V meziválečném období se firma těšila značnému uznání a ocenění v rámci medailí a diplomů, jež získala na evropských výstavách. Její úspěšnou éru však zarazila druhá světová válka. Kvůli židovské příslušnosti jejich majitelů podnik zabavili a převzali nacisté. Období války znamenalo opětovnou orientaci výroby na vojenské vybavení, zejména na letadlové vrtule a bedny na munice. Po znárodnění roku 1945 bylo rozhodnuto, že bude podnik sloučen s firmou *Gebrüder Thonet* z Bystřice pod Hostýnem a do roku 1993 byl její součástí jako *závod 05 – Mimoň*. Pro místní obyvatele však neexistoval jiný název než TON alias továrna ohýbaného nábytku.

Od 50. let se v továrně vyráběly kuchyňské židle, na něž navázala výroba pokojového nábytku a nábytku do společenských místností. V následné privatizaci roku 1993 získala firmu společnost se sídlem v americkém St. Louis. Pod názvem Falcon zde byly vyráběny kostry a výrobky z bukového dřeva, které se expedovaly ke kompletaci do Spojených států amerických. Po ztrátě amerických trhů v roce 2005 došlo ke strmému pádu a krachu firmy a byl na ni vyhlášen konkurz. Výroba zde byla ukončena a budovy továrny jsou dnes již opuštěným brownfieldem. Kdysi největší výrobce ohýbaného nábytku v Rakousku-Uhersku a ČSR se však stal nedílnou součástí mimoňské historie a TON čili Thonetka už tak zůstane pouze zapsaná ve vzpomínkách města a jejich pamětníků.

Kdo se chce vydat na místa, kde se rodil jedinečný nábytek s řadou významných ocenění, může v Mimoni navštívit Hvězdovskou – bude stát před budovou, kde se psala historie.

/ Jan Mikulička

Škoda Muzeum sídlí v autentických prostorách, kde se od počátku minulého století do roku 1928 vyráběly automobily Laurin & Klement / Škoda. Kromě stálé expozice je do 5. května k vidění i obsáhlá výstava mapující vývoj karoserií mladoboleslavské značky.

Na jaro 2023 jsou pro návštěvníky připraveny nové výstavy k 20. výročí závodního vozu Škoda Fabia WRC a 25leté novodobé kariéře legendy Škoda Octavia Combi. Ve Škoda Muzeu si na své přijde každý – i díky přehlídce malovaných filmových klapků Zlín Film Festivalu.

20 let vozu Škoda Fabia WRC

V sezoně 2003 se na tratích světového šampionátu poprvé objevila Škoda Fabia WRC. Až do sezony 2007 startovali s celkem 24 exempláři jezdci továrního týmu Škoda Motorsport a později soukromých stájí. Nástupnické soutěžní speciály na bázi dalších generací řady Fabia nasbíraly tisíce trofejí. Původní Škoda Fabia WRC spolu s infopanelem přinášejícím řadu zajímavých fotografií a informací je k vidění v depozitáři prototypů a sportovních vozů do konce června 2023.

25 let vozu Škoda Octavia Combi

V úterý 3. března 1998 se otevřely brány prestižního autosalonu v Ženevě, dějiště světové premiéry novinky Škoda Octavia Combi. Tento evergreen se během následujících 25 let v řadě zemí propracoval mezi nejúspěšnější automobily své kategorie. Aktuální čtvrtá generace nabízí i elektrifikované verze plug-in hybrid iV, mild-hybrid e-TEC a řadu dalších moderních technologií. Ve Škoda Muzeu je od 1. března do 17. května k vidění nejen původní Octavia Combi z 60. let, ale hlavně zástupci všech čtyř novodobých generací, včetně předprodukční studie z podzimu 1997.

Salon filmových klapek

K tradičním a nejen mezi dětskými návštěvníky oblíbeným projektům Škoda Muzea patří již 26. ročník výstavy malovaných filmových klapek. Ty vznikají u příležitosti Zlín Film Festivalu. Škoda Auto je dlouholetým hrdým partnerem tohoto mezinárodního festivalu filmů pro děti, největší akce svého druhu na světě. Filmové klapky jsou do 26. března vystaveny v Rodném domě Ferdinanda Porscheho v Liberci - Vratislavicích, mladoboleslavské Škoda Muzeum je bude hostit mezi 28. březnem a 13. dubnem.

Historický vývoj karoserií vozů L&K / Škoda

Do 5. května se mohou návštěvníci vydat po stopách více než stoleté tradice vývoje a výroby automobilů mladoboleslavské značky, tentokrát ilustrované proměnami karoserií jejích známých i méně známých modelů. Kromě atraktivních fotografií nebo unikátních artefaktů výstava představí zajímavé exponáty Škoda 6R ve stavu částečné renovace, Škoda Rapid OHV zvaný

Dálnicový, celokovové konstrukce vozů Škoda 1200 a 1201 nebo repliku soustavy vozu Škoda 100 s parní raketou, účastníka prvních crash testů z doby před půl stoletím. K vidění je také názorný řez současným automobilem Škoda Octavia.

/ Pavel Šubrt, SM Mladá Boleslav, foto Škoda Muzeum

náš jubilat

Kliment Radoslav Bernbalk

(* 14. 3. 1783 v Bystré u Humpolce, † 4. 2. 1827 v Jičíně)

Snešní Březnový medailon věnujeme obrozeneckému básníku a spisovateli, civilním povoláním soudnímu úředníkovi, Klimentu Radoslavu Bernbalkovi. Od jeho narození uplynulo v letošním březnu již 240 let. Narodil se 14. března 1783 ve vesničce Bystrá nedaleko Humpolce. Svá studia začal v Litomyšli, kde

v letech 1795-1799 vystudoval tamější gymnázium. Poté následovala studia filozofie a práva, pravděpodobně v Praze. V roce 1812 přišel do Jičína, kde začal pracovat jako soudní úředník u kriminálního soudu.

V Jičíně se přátelil se zdejšími vlastenci a také s profesory zdejšího gymnázia. V roce 1815 se zde i oženil. Onemocněl souchotinami a v roce 1827, ve svých čtyřiačtyřiceti letech, jim podlehl. Pohřben byl na jičínském hřbitově.

Vedle úředního zaměstnání byl literárně činný. V době svých studií se seznámil s Josefem Jungmannem, se kterým si pravidelně dopisoval. Neví se, kdo jej nasměroval ke psaní, ale je možné, že to byl někdo z okruhu přátel J. Z. Zieglera. Je známo, že s tímto českým knězem a vlasteneckým spisovatelem spolupracoval. V obrozenecké literatuře se uvedl jako autor básní a elegických písňových skladeb, epigramů a drobných próz. Počet jeho uveřejněných básní není velký. Psal drobnější lyrické skladby v písňové formě a s elegickým obsahem. Své práce uveřejňoval v českých vlasteneckých časopisech. Nejprve v časopise *Hlasatel český*, který vycházel od roku 1806. Rovněž přispíval do *Krameriových vlasteneckých novin*, kde mu vycházely krátké povídky, básně, hádanky a epigramy. Od roku 1813 publikoval také v časopise *Prvotiny pěkných umění*. Několik básniček uveřejnil i v Krameriově sbírce *Zlatá kniha*.

Dnes je osoba tohoto vlastence zcela zapomenutá. Stručnou vzpomínku na obrozeneckého spisovatele napsal v roce 1881 Ferdinand Menčík na stránkách časopisu *Koleda*. Jeho život a tvorbu stručně zaznamenal ve svém prvním svazku *Lexikon české literatury*, vydaný v roce 1985. Zapomenuto je také jeho nepočtené dílo. Nachází se roztroušené na stránkách starých českých novin a časopisů. Většina z nich je již v současnosti digitalizovaná a můžeme je nalézt v České digitální knihovně <https://www.ndk.cz/>.

Výběr z díla: básně *Hřbitov* (1813), *Jaro*, *Upamatování dětinského věku*, *Elegie na smrt F. Malka*, *Náhrobek L.B.*, *Vzhled na zříceniny Trojanské*, epigram *Voda a víno*.

/ Iva Rodrová, Jičínský zpravodaj

pozdní sběr

Provozovatel dráhy, Správa železnic, s. o., informuje o nepřetržité výluce na železniční trati 070 Praha - Turnov, která bude probíhat v úseku Mladá Boleslav hlavní nádraží - Turnov ve dnech **3. dubna 2023** od 0:00 až **22. dubna 2023** do 23:59.

Účelem výluky jsou opravné práce na železničním svršku ve vyloučených úsecích a opravy výhybek ve stanicích. (Bakov n/J)

V pořadí 50. čestným občanem Liberce se stal zoolog a spisovatel Miloslav Nevrlý, který za 222 dnů oslaví devadesátiny. Nejvyšší ocenění města, kde žije od roku 1957, převzal v obřadní síni radnice za přínos v oblasti přírodních věd, kultury a výchovy mládeže. (Genus)

V mladoboleslavské Galerii Pod Věží byla ve středu 22. března slavnostní vernisáží zahájena výstava fotografií autora Stanislava Pokorného. Vystavený soubor představuje průřez jeho tvorbou mezi lety 2012–22. Výstava bude otevřena do 22. dubna. Pokorný je autorem několika publikací (Večery s fotografem a další) a článků v odborných fotografických magazínech. Ve své práci se zaměřuje hlavně na architekturu, portrét, krajinu, reportáž, panoramatickou fotografii, reklamu a volnou tvorbu.

#

Marek Simon

trosečník – kulturně-společenský e-zin * vydavatel a redaktor: M. Fefík Podobský
fefik.sorry@seznam.cz * nechcete-li e-zin dostávat, dejte vědět!
všechna čísla naleznete na internetu: knihovna.jicin.cz/regionalni-zpravodaj